

jaargang 04/02

SENSE

of choice

'Op naar de economie
van geluk'

Adjiedj Bakas

Aanbestedingsproces:
Subjectiever dan je denkt

'Ik koos voor het
ambacht'

Jan Jansen

‘We worden
gelukkiger
dan ooit’

ADJIEDJ BAKAS BEKIJKT ZWARE THEMA'S VOL OPTIMISME

Een dikke leasebak, een hypotheek van zes jaarinkomens en op je eenenzestigste met pensioen. Voor een hele generatie kon het allemaal niet op. Maar die tijd is nu voorbij. Een nieuw postmaterieel tijdperk breekt aan. Volgens trendwatcher Adjiedj Bakas zijn we lui en verwend geworden.

En moeten we leren dat het anders wordt. Anders, niet slechter, want 'we worden gelukkiger dan ooit,' stelt de immer positieve Bakas. Mits we keuzes maken die bij ons passen.

Als zijn werkkamer de plek is waar zijn ideeën ontstaan, dan begrijp je waarom die zo optimistisch zijn. Op de muren prijken droomachtige wandschilderingen, in de kasten staan Indiase gelucksgoden en de vloeren zijn bedekt met kleurrijke tapijten. Achter de openslaande deuren bevindt zich een paradijselijke tuin. Het lijkt wel alsof de zon hier altijd schijnt. Toch snijdt Bakas

met gemak de zwaardere thema's aan. Zoals het leeg raken van de staatskas, de oprukkende eenzaamheid en de steeds kariger ouderenzorg. Een interview aan de vooravond van de publicatie van zijn nieuwe boek 'De Toekomst van Gezondheid.'

Economie van geluk

Zekerheden waar we decennia lang op hebben gebouwd beginnen langzaam af te brokkelen. Huizenprijzen kelderen, sociale vangnetten worden soberder of verdwijnen en werken zullen we tot ons zeventigste. Weinig mensen worden blij van zo'n toekomstbeeld. Maar de ►

'We zijn lui en verwend geworden na zestig jaar welvaart'

PROFIEL

Adjiedj Bakas (47) werd geboren in Suriname en woonde er tot zijn achttiende. Zijn familie stamt uit India. Hij studeerde Letteren (specialisatie Communicatie) aan de Utrechtse Universiteit, werkte bij de NOS en KLM en begon toen als communicatieadviseur, later als trendwatcher. Zijn eerste bestseller 'Megatrends Nederland' verscheen in 2005 en vormde de start van een serie trendboeken die nu ook in het Engels, Chinees, Braziliaans-Portugees en Zweeds verschijnen. Hij werd uitgeroepen tot Zwarte Zakenman van het Jaar (2008) en Trendwatcher of the Year (2009). Zijn motto: 'de kortste afstand tussen mensen is de lach'.

DEZE MEGATRENDS BEPALEN DE TOEKOMST VAN WERK

1. Lifelong learning vervangt traditioneel onderwijs
2. Zzp'ers zijn de toekomstige werkkenden
3. Talentmanagement bij hoog- en laaggeleiden
4. Technologisering van werk
5. Persoonlijke groei staat centraal
6. Zelfmarketing voor beter passend werk
7. Nieuw leiderschap: minder leiders, nieuwe managementstijlen
8. Azië domineert de nieuwe economische wereldorde, het Westen behoudt een grote creatieve macht

optimistische Bakas wel. 'Ik noem dit de economie van geluk. Omdat oude zekerheden schijnzekerheden blijken, gaan we opnieuw bepalen wat waarde voor ons heeft. Welke keuzes maken ons écht gelukkig? Dat is niet die chique leaseauto en dat vette salaris. Maar dat zit 'm in zaken als de mogelijkheid om werk en gezin te combineren, dichtbij huis te werken of lol te hebben met collega's. Je kiest wat het beste past bij je levensfase. Veel twintigers, in tegenstelling tot dertigers en veertigers, werken liever op kantoor dan thuis omdat ze daar meer gezelschap hebben en kunnen levelen. Thuis zouden ze zich maar eenzaam voelen.'

Strijd tegen eenzaamheid

Bakas heeft een positieve kijk op de toekomst. Over de dreiging van armoede, terreur of intolerantie in de samenleving hoor je hem niet. Volgens hem komt het gevaar uit een andere hoek. De economie van geluk heeft namelijk een donker randje: eenzaamheid. Met veel ellende tot gevolg: mensen die het leven niet meer aankunnen, voor de trein springen of zichzelf en anderen neerknallen. 'In onze maatschappij lijden veel mensen in stilte aan eenzaamheid. Een op de vier Nederlanders loopt met klachten bij de fysiotherapeut, gewoon omdat hij nooit wordt aangeraakt. Aanraken is communicatie. Mensen hebben dat nodig. Uit onderzoek blijkt ook dat baby's die door hun ouders geknuffeld zijn, later stabielere personen worden.' Zelfs aan het 'gezwel' eenzaamheid dat in onze samenleving woekert, weet Bakas een positieve draai te geven. Het ontstaan van een nieuwe markt: de markt voor

intimiteit. Een tegenstrijdige ontwikkeling in een tijd waarin mensen liever voor digitale vrienden dan voor échte vrienden kiezen. Maar Bakas vindt van niet. 'Het individualisme is over zijn hoogtepunt heen. Mensen zoeken elkaar weer op en vormen tribes of 'dorpjes' van gelijkgestemden. *Social media* zoals facebook, hyves en twitter zorgen ervoor dat mensen elkaar vinden. Welk boek lezen mijn vrienden, wie volgen ze op twitter, wat is hun politieke voorkeur? Je kunt je zo heel makkelijk aansluiten bij mensen die precies zo zijn als jij. Dat leidt tot sociale cohesie in de maatschappij. Een mooie ontwikkeling. Maar ook een ontwikkeling die leidt tot het verdwijnen van privacy. Over twintig jaar bestaat dat niet meer.'

Nieuwe verzuiling

Naast 'dorpjes' van gelijkgestemden ziet Bakas enclaves ontstaan, verdeeld in zuilen die passen bij een bepaalde levensfase. En de keuzes die we daarin maken. De ADHD-zuil, de Vinex-zuil en de Ot & Sien-zuil. 'De ADHD'ers kiezen niet, maar doen alles wat op hun pad komt. Ze vinden alles leuk. Ot & Sien hunkeren naar vroeger, kiezen voor oude waarden en normen en zijn bang voor verandering. De Vinexers kiezen voor de toekomst en willen geleidelijk veranderen. Je ziet vaak dat mensen van zuil verschuiven als ze in een andere levensfase terechtkomen. Zo kan iemand tot z'n veertigste ADHD'er zijn, werkt hij in het buitenland en heeft hij talloze sociale contacten en nevenactiviteiten. Na z'n veertigste kiest hij voor een rustiger leven, settelt zich met een gezinnetje in Nederland en werkt dichtbij huis of deels vanuit huis. Dan behoort

hij tot de Vinexers. Oudere mensen komen vaak in de Ot & Sien-zuil terecht. Zij zijn bang voor ontwikkelingen zoals *social media*, robots die operaties uitvoeren en werk dat wordt overgenomen door techniek. Angst voor de toekomst dus. Toen de computer ooit kwam, vonden oude mensen het maar niks. Maar het heeft ons wel tienduizenden banen opgeleverd. Ik vind dat we moeten investeren in een campagne om mensen minder bang te maken voor de toekomst. De toekomst is mooi. Kijk eens naar alle keuzes die je hebt om je leven makkelijker én gelukkiger te maken.'

Mantelzorg

Ook ontwikkelingen in de zorgsector zijn bepalend voor onze keuzes, vooral voor onze work-life balans. Met het stijgen van onze leeftijd komt de zorgsector onder druk te staan. Vooral de financiering daarvan. 'Vadertje Staat heeft geen geld meer, dus moeten we andere manieren bedenken om de zorg betaalbaar te houden. Zo zouden we meer aan mantelzorg moeten doen, volgens Duits model. Je ziet dat daar jongeren veel meer verantwoordelijkheid dragen voor hun ouders. Ze kunnen kiezen: óf 70.000 euro betalen voor een plek in het bejaardenhuis óf een deel van hun tijd aan hun bejaarde ouder besteden als mantelzorger.' Een ingrijpende ontwikkeling die veel Nederlanders met argusogen tegemoet zien, maar volgens Bakas is het juist een stap vooruit. 'De work-life balans verandert. Werken is prima, maar mantelzorg hoort er ook bij. Ik vind dat een goede ontwikkeling, want er ontstaat veel meer verbinding tussen generaties.'

Twintig extra werkdagen

In de zorgsector vloeit betaald werk en vrijwilligerswerk steeds meer in elkaar over, zo voorspelt Bakas. 'Ik verbaas me erover dat er nog steeds werklozen zijn. Ook al wordt zorg deels ingevuld door mantelzorgers, er blijven zat betaalde banen over in de zorg. Het werk ligt werkelijk voor het oprapen. Er zit nog altijd een miljoen mensen in de WAO. Mensen zijn lui en verwend geworden na zestig jaar vrede en welvaart.' Vaak is het even wennen dat de wereld verandert. Ook organisaties moeten leren omgaan met veranderingen. Bij strategische keuzes zouden ze beter gebruik moeten maken van trends. En daar slim op inspelen. 'Veel bedrijven zijn bang voor ontwikkelingen zoals *social media*,' stelt Bakas. 'Maar digitale ontwikkelingen zouden ze juist met open armen moeten ontvangen. Neem bijvoorbeeld de blackberry of smartphone. Uit onderzoek blijkt dat sinds het bestaan daarvan, werknemers gemiddeld twintig dagen extra werken zónder dat ze daarvoor betaald krijgen! Dat ze die telefoon daarnaast veelvuldig gebruiken om te facebooken en twitteren, neem je als werkgever dan toch graag voor lief?'

Zelfstandig ondernemerschap

Terug naar het begin: de economie van geluk. De enorme groei van het aantal zelfstandig ondernemers, zelfs in tijden van crisis, past bij deze nieuwe economie. Bakas heeft daarvoor een logische verklaring. 'Geluk is maakbaar: een kwestie van verstandige keuzes maken. Zelfstandig ondernemers doen dat door voor zichzelf te kiezen. Binnen vijf jaar tijd zijn er 1,3 miljoen zelfstandig

ondernemers bijgekomen. In dit post-materiële tijdperk kiezen ze niet voor het grote geld, maar voor minder tastbare rijkdommen zoals jezelf vrij kunnen ontplooiën, je eigen tijd in kunnen delen, je écht volop in je vak kunnen storten. En nooit meer ellenlange vergaderingen.' Maar past het zelfstandig ondernemerschap wel in de strijd tegen de eenzaamheid? Zitten die zelfstandig ondernemers niet weg te kwijnen op hun zolderkamer? 'Wees daar maar niet bang voor. Kijk naar mij: ik heb nu eens een journalist op bezoek, dan weer spreek ik op een congres en straks ga ik met mijn uitgever in conclaaf over mijn laatste boek. Je ziet mij niet aan eenzaamheid lijden.' En zo gaat Adjiedj Bakas weer aan het werk. In de zonnige werkkamer die geluk ademt. Achter de openslaande deuren lonkt het paradijs-tuintje. Zijn economie van geluk. ■

BOEKEN

- *De Toekomst van Gezondheid* (mei 2011)
  - *The Future of Faith* (december 2010)
  - *Het Einde van de Privacy* (oktober 2011)
  - *De Toekomst van de Liefde* (januari 2010)
  - *De Toekomst van Werk* (november 2009)
  - *De Toekomst van God* (september 2006)
  - *Megatrends Nederland* (maart 2005)
-